

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's

Datum
2 december 2021

Beleidsreactie deelonderzoek 2: het cluster
CTER

Bijlage nummer 5
Horend bij Tweede Halfjaarbericht Politie 2021

Naar aanleiding van signalen over mogelijke misstanden bij de Landelijke Eenheid (LE) heb ik de Inspectie Justitie en Veiligheid in 2019 verzocht onderzoek te doen naar de kwaliteit van de taakuitvoering bij enkele onderdelen van de LE. Het eerste deelonderzoek van de Inspectie betrof twee afdelingen van de Dienst Landelijke Informatieorganisatie (DLIO).¹ Het huidige rapport betreft het tweede deelonderzoek naar het cluster Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering (hierna: CTER-cluster). Na afloop van een oriënterend onderzoek, begin 2021², besloot de Inspectie tot een regulier onderzoek naar de kwaliteit van de taakuitvoering van dit cluster.

De bevindingen en conclusies van de Inspectie sluiten aan op het beeld dat naar voren kwam in het Inspectieonderzoek bij de DLIO en liggen primair op het vlak van taakonduidelijkheid. Het onderzoek bevestigt voor mij en de korpschef dat nog altijd stevige verbeteringen bij de LE nodig zijn. De korpschef en ik danken de Inspectie voor haar rapport, waarvan we de conclusies en aanbevelingen overnemen.

Conclusies van de Inspectie

De hoofdconclusie van de Inspectie is dat het CTER-cluster in staat is om reactief aan een concrete, gekende dreiging het hoofd te bieden en daarbij effectief op te treden. Het rapport laat zien dat het CTER-cluster vanaf het moment van oprichting goede resultaten boekt bij het aanhouden van verdachten en het vormgeven van strafdossiers. Tevens blijkt uit het Inspectieonderzoek niet dat er op enig moment risico's zijn ontstaan voor de operatiën of voor de nationale veiligheid.

Wel concludeert de Inspectie dat door het ontbreken van een gemeenschappelijke opvatting over de taken en over de uitvoering daarvan, rollen, taken en verantwoordelijkheden onvoldoende vastgesteld en ingevuld worden. Hierdoor wordt de proactieve rol - te weten het verkrijgen van inzicht in fenomenen, samenwerkingsverbanden en netwerken - onvolledig uitgevoerd. Dit leidt intern tot spanningen in de samenwerking en conflicten. Blijkens het rapport manifesteert de onduidelijkheid over taken, rollen en verantwoordelijken zich vooral tussen (medewerkers van) de Dienst Landelijke Recherche (hierna: 'tactiek') en Dienst Landelijke Informatieorganisatie (hierna: 'intel') die binnen het CTER-cluster

¹ Kamerstukken II, 2020-21, 29 628 nr. 997.

² Kamerstukken II, 2020-21, 29 628 nr. 1004.

werkzaam zijn. Zij blijken geen gedeelde opvatting te hebben over hoe het cluster zijn doelstellingen moet bereiken.

De Inspectie plaatst haar bevindingen en conclusies in de context van de oprichting van het CTER-cluster. De terroristische aanslagen in Parijs in november 2015 en in Brussel in maart 2016 hadden een grote impact op de organisaties in Nederland, waaronder de politie, die een rol hebben bij het voorkomen van dergelijke aanslagen. In het licht van de toegenomen terroristische dreiging nam de druk op de LE toe, zoals de Inspectie in het deelonderzoek naar de DLIO ook al constateerde.³ In korte tijd moest alles op alles worden gezet om in Nederland aanslagen te voorkomen. Begin 2017 wordt het CTER-cluster met spoed opgericht om informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de verschillende LE-diensten op CTER-gebied te versterken.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Datum
2 december 2021

In de jaren na de oprichting van het cluster zijn initiatieven genomen ter verbetering van de sturing en samenwerking. De Inspectie constateert dat binnen het management van het cluster nu meer aandacht voor denken vanuit het collectief belang en wat dit voor de (proactieve) samenwerking betekent. Toch heeft onduidelijkheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden volgens de Inspectie nog steeds invloed op de taakuitvoering van het cluster. De Inspectie doet derhalve enkele aanbevelingen gericht op het verduidelijken van rollen, taken verantwoordelijkheden.

Reactie op bevindingen en aanbevelingen

De bevindingen en aanbevelingen van de Inspectie spitsen zich toe op enkele specifieke aandachtspunten, waarop ik hieronder reageer. Naar aanleiding van het Inspectierapport treft de korpschef maatregelen om de organisatorische basis van het CTER-cluster op orde te brengen. Deze maatregelen worden ondergebracht in het programmatische verbeterprogramma voor de LE en als onderdeel daarvan gemonitord en geborgd.

Gebrek aan gedeelde visie en taakopvatting

De Inspectie constateert dat tactiek-medewerkers zorgen hebben over de toegang van intel-medewerkers tot informatiebakken en een overlap zien van de proactieve taak van het CTER-cluster met de werkzaamheden van de AIVD. Deze zorgen zijn niet gegrond: uit het rapport blijkt dat de intel-medewerkers handelen conform wettelijke voorschriften en zich niet begeven op het terrein van de AIVD. De zorgen lijken voort te komen uit zowel gedrevenheid en betrokkenheid van de medewerkers van het CTER-cluster, als een gebrek aan overeenstemming op de werkvloer over de taken en verantwoordelijkheden van de intel-medewerkers in het CTER-cluster.

Een gedeelde taakopvatting en expliciet omschreven rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn noodzakelijk voor heldere prioritering en essentieel voor de samenwerking binnen het CTER-cluster. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van het cluster worden daarom verduidelijkt en vastgesteld. De leiding zal sturen op de naleving van deze rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Autorisaties voor 'informatiebakken'

Tijdens het Inspectieonderzoek bij het CTER-cluster is tevens het beeld ontstaan dat de toegang tot verschillende digitale 'informatiebakken' qua autorisaties niet op orde is.⁴ Of er werkelijk sprake is van ongeautoriseerde toegang, heeft de Inspectie niet kunnen vaststellen. Om niettemin te garanderen dat medewerkers alleen toegang hebben tot de informatie waarvoor zij bevoegd zijn, worden de autorisaties van de

³ Kamerstukken II, 2020-21, 29 628 nr. 997.

⁴ Hiermee wordt de verwerking op basis van artikel 10 lid 1 onder b van de Wet politiegegevens bedoeld.

medewerkers van het CTER-cluster voor de verschillende informatiebakken geverifieerd.

Project PRIDE

Het Inspectierapport laat zien dat een gebrek aan prioritering leidt tot knelpunten in het project PRIDE, dat in 2015 is opgezet met als doel van alle uitreizigers opsporingsdossiers op te maken om berechting bij verstek mogelijk te maken.⁵ Hoewel het niet is voorgekomen dat van werkelijke terugkeerders geen bruikbaar dossier beschikbaar was, voldeed PRIDE onvoldoende aan de tactische behoefte en bleken de feitelijke mogelijkheden voor het leveren van informatieproducten door PRIDE beperkt.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Datum
2 december 2021

Het werk van PRIDE kan dienen als (essentiële) werkvoorbereiding voor tactische operaties. Het project heeft daarom in september/oktober 2020 een doorstart gemaakt in gewijzigde vorm, waarbij is gekozen voor een prioritering van de taken van PRIDE die gericht zijn op digitalisering van dossiers en een andere werkwijze dan voorheen. Tevens is recent extra capaciteit vanuit de DLIO toegewezen aan het project PRIDE.

Spanning in sturing

De Inspectie constateert onduidelijkheid in de invulling van de rol van teamchef en teamleider, in het bijzonder de scheiding van verantwoordelijkheden. Ook wijst de Inspectie op de grote 'span of control' van teamchefs: het aantal medewerkers dat formeel onder verantwoordelijkheid van een teamchef valt. Zoals de Inspectie constateert, hangt deze problematiek samen met de organisatie van de politie op nationaal niveau, en betreft dit niet alleen de LE.

De geschetste knelpunten zijn bekend en al onderwerp van gesprek tussen het departement, de politie en de vakbonden. Een paritaire werkgroep werkt reeds in opdracht van het Centraal Georganiseerd Overleg Politie (CGOP) aan het wegnemen van knelpunten in de kolom leiding. In deze werkgroep wordt gesproken over de wijze waarop teamchefs hun functie uitoefenen naast Operationeel Experts en Operationeel Specialisten, die de rol van teamleider vervullen. Er wordt gewerkt aan maatregelen die erop zijn gericht teamleiders een meer helder omschreven rol te geven in de organisatie en hen daarvoor op te leiden en toe te rusten. Daarnaast is er aandacht voor het beheersbaar houden van de span of control van teamchefs, onder meer door een betere positionering van teamleiders.

⁵ Uitreizigers naar het gebied dat destijds in handen was van Islamitische Staat.